

Debreceni Ítéltábla

Bhar.III.390/2012/14.

A Debreceni ítéltábla, mint harmadfokú bíróság a Debrecenben, 2012. november 13. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A társtettesként, folytatólagosan és üzletszerűen elkövetett jelentős kárt okozó csalás büntettének kísérlete és más bűncselekmények miatt I.rendű vádlott és társai ellen indult büntető ügyben a Miskolci Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2012. március 12. napján kihirdetett 7.Bf.235/2011/38. számú ítéletének az I. r. vádlottra vonatkozó részét megváltoztatja annyiban, hogy a vádlott büntetését 3 (három) év 6 (hat) hónapi börtönbüntetésre és 4 (négy) évi közügyektől eltiltásra enyhíti.

Egyebekben a másodfokú bíróság ítéletének jelzett részét helybenhagyja.

I n d o k o l á s :

I. r. vádlottat az Ózdi Városi Bíróság a 2010. december 13. napján kihirdetett 3.B.462/2008/96. számú ítéletével folytatólagosan, társtettesként, üzletszerűen elkövetett, jelentős kárt okozó csalás büntettének kísérlete, 2 rb. folytatólagosan, társtettesként, üzletszerűen elkövetett nagyobb kárt okozó csalás büntette, társtettesként elkövetett csalás büntette, 52 rb. társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntette, 18. rb. társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége és 3 rb. folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége miatt 4 év 6 hónapi börtön-büntetésre és 5 évi közügyektől eltiltásra ítélte.

A magánfél által előterjesztett polgári jogi igényt részben megítélte.

Az enyhítésre irányuló védelmi fellebbezés folytán a másodfokon eljáró Miskolci Törvényszék a 2012. március 12. napján kihirdetett 7.Bf.235/2011/38. számú ítéletével I. r. vádlottat az 52 rb. társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntette miatt emelt vád alól felmentette. A 3 rb. magánokirat-hamisítás vétsége vonatkozásában a folytatólagosságra utalást mellőzte.

Egyebekben e vádlott tekintetében az első fokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Felhívta az első fokú bíróságot, hogy a vagyonelkobzásról különleges eljárásban döntsön.

A másodfokú bíróság ítélete ellen I. r. vádlott és a védője éltek fellebbezéssel, az ügyész tudomásul vette azt. A másodfokú felülbírálattal érintett további vádlottaknak és a védőiknek a másodfellebbezési joga nem nyílt meg.

A fellebbviteli főügyészség az átiratában a törvényben kizárt másodfellebbezések elutasítását indítványozta tanácsülés keretében. Álláspontja szerint - a ... Ítéltábla

következetes jogértelmezésére is tekintettel - a fellebbezések joghatályosnak nem tekinthetők, harmadfokú eljárásnak nincs helye. A másodfokú ítélet az első fokú bíróság által megállapított tényállásnak pusztán az eltérő jogi értékelésén alapul. A közokirat-hamisítások a csalással valóságos heterogén alaki halmazatban állnak, s a halmazatban lévő cselekmények egy részének meg nem állapítása pusztán minősítési kérdés, a bűnösség megállapításának mellőzése esetén nem kell felmentő rendelkezést hozni.

Az ítélet tábla nem osztotta a fellebbviteli főügyészség álláspontját, mely szerint a fellebbezés törvényben kizárt, ezért az elutasításának van helye.

A büntetőjogi felelősség alapját az a magatartás képezi, hogy I. r. vádlott magánszemélyek közokiratainak fénymásolatát áruvásárlási kölcsönök igényléséhez használta fel, melynek következtében e magánszemélyek váltak a szerződések kötelezettjeivé a tudtuk nélkül. Az így megvásárolt árucikkkel a vádlott rendelkezett, a hitelek törlesztő részleteit senki sem fizette, s az eredetileg sem állt szándékukban.

Az okiratok felhasználása a jelen esetben a csalások szükségszerű eszköz cselekménye, enélkül a konkrét csalás nem követhető el. A kialakult bírói gyakorlat szerint az okirattal visszaéléseket a csalással halmazatban meg kell állapítani annak ellenére, hogy egyes csalásként értékelendő magatartások okiratok felhasználása nélkül nem követhetők el. Ennek az az indoka, hogy a csalás elkövetésének (tévedésbe ejtés) számtalan formája, módja, változata van. Az okirat felhasználásával való tévedésbe ejtéssel elkövetett csalás csak egy a sokféle változat, elkövetési mód közül.

A megállapított tényállás szerint a vádlott hamisított okiratokat használt fel áruhitel megszerzése érdekében. A sértett bank tévedésbe ejtéséhez, a szerződés megkötéséhez szükséges volt olyan közokiratok bemutatása, felhasználása is, amelyek a hitel igénylő személyének azonosítását biztosították.

Amennyiben eszköz cselekményről beszélünk, abban a pillanatban kétségtelen, hogy nem alaki, hanem anyagi halmazatról van szó, nem egy elkövetési magatartás minősül két bűncselekménynek, hanem két cselekménnyel két bűncselekmény valósul meg.

Az eddig írtakra tekintettel a másodfellebbezés joghatályos, érdemben bírálendő el.

A Be. 386. §-a (1) bekezdésének c/ pontja értelmében a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz, ha a másodfokú bíróság a büntetőjog szabályainak megsértésével az első fokon elítélt vádlottat felmentette. Jelen esetben részbeni felmentésről van szó, mellyel kapcsolatban a Legfelsőbb Bíróság által kialakított jogértelmezés egyértelművé tette, hogy ekkor is megnyílik a harmadfokú eljárás lehetősége a fellebbezés irányától, tartalmától függetlenül.

I. r. vádlott a fellebbezését írásban indokolta, melyben részletezi, hogy a büntetését súlyosnak tartja, ezért annak enyhítését kéri.

A vádlott védője elsődlegesen megalapozatlanság miatt az első és másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta. A vádlottakon kívül más személyek büntetőjogi felelősségét is felvetette, s ennek érvényesülése érdekében azt tartotta szükségesnek,

hogy a bíróság pótnyomozásra adja vissza az ügyet, s pótvádirat benyújtásának van helye. Álláspontja szerint a meg nem vádolt személyek - a hitelfelvevők - a csalási cselekmény tettesei. Ennek megállapíthatósága hiányában a hiteligenylők és a bolti dolgozók jelentős közrehatása olyan tényező, amely a büntetés enyhítésének irányába hat. A második vádirattal érintett bűncselekményeknél az elkövetésben a vádlott szerepe a fénymásolatok átadásában merült ki, így a cselekményeknél csak bűnsegéd lehet, a 3/2011. számú Büntető Jogegységi határozat értelmében az üzletszerűség megállapítása törvénysértő volt. A büntetés enyhítését a belső arányosság hiánya is indokolja.

A védelmi fellebbezésekre tekintettel az ítéletábra a Be. 387. §-ának (1) és (2) bekezdése szerinti terjedelemben bírálta felül a másodfokú ítéletet és az azt megelőző első és másodfokú eljárást.

Ennek során nem észlelt olyan - a Be. 399. §-ának (1) és (4) bekezdése szerinti - feltétlen hatályon kívül helyezési okot képező eljárási szabálysértést, amely az ügy érdemi elbírálását kizárná. Az első és másodfokú bíróság az eljárást az eljárási szabályokat betartva folytatta le, indokolási kötelezettségét sem sértette meg.

A Be. 388. §-a (1) és (2) bekezdése értelmében a harmadfokú bíróság a határozatát akkor alapítja a másodfokú ítélet alapját képező tényállásra, ha az megalapozott, vagy az iratok tartalma alapján megalapozottá tehető.

A jelen esetben az állapítható meg, hogy a másodfokú bíróság által kisrészben kiegészített tényállás megalapozatlansági hibában nem szenved, a harmadfokú felülbírálat során irányadó.

A védelem által az e körben felhozott érveléssel nem lehet egyetérteni. A megalapozatlanság nem abszolút hatályon kívül helyezési ok. Egyébként sem lehet megalapozatlansági okként értékelni, ha felvetődik olyan személyek büntetőjogi felelőssége, akik ellen az ügyész nem emelt vádat. A vád monopóliuma az ügyész kezében van, s a bíróság, mint az igazságszolgáltatás egyetlen letéteményese - Be. 12. § (1) bekezdés -, az ügyészt kizárólag, mint közvádlót (Be. 28. §) tekintheti az eljárás résztvevőjeként. A bíróság a vádlót nem utasíthatja, sőt tájékoztatási kötelezettsége sincs vele szemben, következik ez a Be. 1. §-ából, mely szerint a büntetőeljárásban a vád, a védelem és az ítékezés egymástól elkülönül.

A Be. 2. §-a szól a vádhoz kötöttségről, a (3) bekezdése kifejezetten, alapelvi szinten szabályozza, hogy a bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek. Mindezzel összhangban áll, hogy a 2003. július 1. napjától hatályos, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény már nem ismeri a pótnyomozás bíróság általi elrendelésének lehetőségét, ez ma már csak jogtörténeti jelentőséggel bír.

A harmadfokon irányadó tényállásból nem lehet olyan jogi következtetést levonni, hogy I. r. vádlott a terhére megállapított bűncselekményeknek nem társtettese, hanem bűnsegédje. Ennek következtében a 3/2011. számú Büntető Jogegységi határozat értelmezésének nincs relevanciája a jelen ügyben, s az üzletszerűség minősítő körülmény megállapítása nem vitatható.

A cselekmények jogi minősítését támadó védelmi érvelésekkel szemben azt kellett megállapítani, hogy a másodfokú bíróság a cselekményeket jogilag helyesen ítélte meg. A vádlott a bűncselekményeket több sértett sérelmére, rövid időközönként ismétlődően, más - szintén törvényi tényállásba illő magatartást kifejtő - elkövetővel, egységes akarat elhatározással, rendszeres haszonszerzési céllal valósította meg, a sértetteket tévedésbe ejtve, s kárt is okozott. Ennek következtében a cselekményeket folytatólagosan, tástettesként, üzletszerűen elkövetett csalásnak kellett minősíteni az okozott kárnak és a sértettek személyének megfelelően.

A 3 rb. magánokirat-hamisítás vétségével kapcsolatban a folytatólagosság mellőzésével kapcsolatban a másodfokú bíróság által kifejtettekkel az ítélőtábla egyetért, hiszen a magánokiratok felhasználása esetenként egyetlen jogügyletkezhez kapcsolódtak.

Az 52 rb. közokirat-hamisítás büntette alóli felmentő rendelkezés alapjául szolgáló jogi érvelést is osztja az ítélőtábla. A közokiratnak nem minősülő, közokiratról készült felismerhető, nyilvánvaló fénymásolat felhasználása nem illik a közokirat-hamisítás törvényi tényállásába.

A büntetés kiszabása körében azonban az ítélőtábla jelentőséget tulajdonított a felmentő rendelkezés súlyának, viszont nem értett egyet azzal a védelmi érveléssel, hogy a belső arányosság helyreállítása követeli meg I. r. vádlott büntetésének enyhítését. A bünteteskiszabási tényezők körében - a részbeni felmentésen túl - jelentősége van a további időmúlásnak, amely összességében tetemes. Nem észlelte a másodfokú bíróság, hogy az üzletszerű elkövetési mód nem lehet súlyosító körülmény, ha az a bűncselekményt súlyosabban minősíti, ez a kétszeres értékelés tilalmába ütközik. Nem a nagy számú, hanem a többszörös halmazatot lehet már csak a vádlott terhére értékelni. Az állandósult bírói gyakorlatnak megfelelően a csalás megítélésénél nincs jelentősége annak, hogy a sértett, vagy az elkövetésbe tévedésbe ejtéssel bevont személy hiszékeny, s még kevésbé annak, hogy szegény, jövedelemmel alig rendelkezik. A büntetett előéletet is másként kell megítélni, mint ahogyan azt az első fokú bíróság tette. A most elbírált bűncselekmények elkövetése előtt a vádlottat két alkalommal pénzbüntetésre ítélték, amely értelemszerűen minősíti a büntetőjogi felelősséggel érintett cselekmények súlyát is. Annak van tehát bünteteskiszabási jelentősége, hogy az ezt követően történt elítéléseit megelőző büntető eljárások hatálya alatt követte el a jelen cselekményeket. Nincs viszont a büntetés kiszabását érintő enyhítő hatása az enyhe fokú gyengeelmélyűségnek és a személyiségzavarnak, ha azok a beszámítási képességre kihatással nincsenek (BKv. 56.).

Mindezen körülményeket mérlegre téve a harmadfokú bíróság I. r. vádlott büntetésének enyhítésére látott lehetőséget, s azt a rendelkező részben írt mértékben tette meg.

Miután a másodfokú ítélet eddig nem említett rendelkezései törvényesek, ezért az ítélőtábla a másodfokú bíróság ítéletének a részbeni megváltoztatását (Be. 398. § (1) és (2) bekezdés) követően az I. r. vádlottat érintő egyéb helyes rendelkezéseket a Be. 397. §-a alapján helybenhagyta.

A vádlott jelenleg más ügyben jogerősen kiszabott szabadságvesztés büntetését tölti. A büntetés-végrehajtási intézet közlése szerint folyamatosan hajtják végre az 1 év 10 hónapos, 1 év 6 hónapos és 6 hónapos büntetéseit, melyekből 2014. május 29. napján szabadulhat feltételesen, a kitöltés napja 2014. július 28. A most jogerőssé vált büntetés miatt szükséges annak vizsgálata, hogy mely büntetések állnak egymással kvázi halmazati viszonyban, s helye van-e összbüntetési eljárás lefolytatásának.

D e b r e c e n , 2012. november 13.

Dr. Elek Margit sk. a tanács elnöke, Dr. Ficsór Gabriella sk. a tanács tagja-előadó-,
Dr. Diószegi Attila sk. a tanács tagja

Z á r a d é k :

A Miskolci Törvényszék 7.Bf.235/2011/38. számú ítélete I. r. vádlott vonatkozásában a harmadfokú ítéletben foglalt változtatásokkal a mai napon jogerős és végrehajtható.

D e b r e c e n , 2012. november 13.

. Elek Margit sk.

a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

Kiadó.